

***Mörker Begär Konturer* – utställning i Katarina Kyrka och Benhuset,
med Zsuzanna Larsson Gilice, Maria Q Brising, Angelica Olsson och Dag Rosenqvist
2 juni – 18 augusti 2024**

***Bönhörelse* – en textreflektion av Stina Östberg Ivanovic, skriven med inspiration ur
Bönboken i Psalmboken**

I Katarina Kyrka möter vi fyra konstnärskap under titeln *Mörker Begär Konturer*. Genom att resonera med utställningstiteln vill jag tillägga begreppen ljus, behov och innehåll. För att uppfatta ett mörker behöver vi tillägga kunskapen om ljus. Vad gäller att begära vill jag påstå att uttrycket för att behöva, exempelvis en omfamning, är något annat än att begära det samma. I bönen om att ett behov ska tillgodoses blottläggs människans önskan och längtan medan begäret kan inringas som ett krav. Tillika klingar begäret ur en mystisk kroppslig erfarenhet som kan kopplas till att göras tillfreds för att ett begär ska upphöra. Genom bön önskar vi något, vi kräver inte.

Den svarta ytan eller ett mörker kan tyckas stumt men när ögonen vant sig framträder nyanser. Poeten Anna-Greta Wide skriver i sin diktsamling *Kyrie* att bönen kan mötas av tystnad. ”Ingen svarar ur mörkret. Ingen svarar ännu”. Stumheten till trots framträder ett starkt hopp om bönhörelse med strofen ”Men heller ingen slungar bönen tillbaka i mitt väntande hjärta.” Wide avslutar sin dikt med orden ”Detta är mycket nog. Detta är mycket.” Jag läser dikten med en tanke om att i lyssnandet finns det innehåll som konturen omgärdar. Det är i lyssnandet vi hör. Det är i skådandet vi ser.

För gudstron behövs inga förklaringar. Detsamma gäller tron på konsten. Konsten kan beskrivas som ett samtal. Samtal förutsätter lyssnande. De samtalsparter som är flitiga i närvaron med varandra har lätt att vara tysta tillsammans. Konsten är en sådan samtalspart, en vän att sitta i tystnad tillsammans med. Det är en tystnad som tränas fram. En tystnad som samtal växer ur.

Bildkonstens gåva ges till den som ser. En sådan gåva har en dubbel betydelse. Engelskans ’I see!’ betyder att något uppenbarar sig i sinnet. Det kan också vara ett utrop om att förstå. Att förstå kan då handla om att lita till sina sinnen. Vad gäller bildkonst talar vi sällan om hur vi använder bilder. Ett sätt att beskriva vad bildbruk är, är att förstå det som ett sätt att reflektera över hur upplevelse och bild hör ihop. Jag vill säga att det handlar om att genom synsinnet bruka bilden. Bildbruket betyder då att göra bilden till del i den egna kroppen genom blicken. För ett sådant bildbruk behöver mötet med bilden erkännas som värdefullt utifrån en förhoppning om att samvaron med bilden kan ge formerande insikter. Insikter som saknar språklig artikulering men likväl är verkliga och sanna och genom det viktiga.

Att använda en bild eller att samtala med en bild betyder att låta en bild komma i samspråk med kroppen, själen och intellektet. I själva användningen av bilden framträder dess essens och förmåga om att närvarogöra vad som är frånvarande. Genom blicken, det vill säga det levande ögat, görs bilden till en del i människan. Något frånvarande framträder och görs närvarande inom oss, det kan vara relaterat till minnen, visioner och drömmar som saknar fysisk representation i världen. Inre bilder framträder som förnimmelser. Bild är genom det förkroppsligad. En sådan bildsyn eller bildpraktik kan göras gällande när den som ser på bilden gör sig närvarande för bilden. Bilden är då inte längre en utblick. Bilden är då integrerad och levande i människan. Ett omvänt perspektiv framträder, där den levande människan i kontakt med en abstrakt och himmelsk värld är bildens centrum.

Genom att se på bilden och låta bilden tala till en, uppstår ett lyssnande vilket har effekten att ytterligare bilder fabriceras i vårt inre. En så kallad bildgenerering som berättar att en bild aldrig är singulär eller statisk. Vad som tidigare varit frånvarande, närvarogörs genom kropp och blick i mötet med bilder i världen. För att beskriva detta om närvaro av frånvaro vill jag lyfta fram fenomenet om efterbild. Att titta mot en vit och bländande yta så som ett fönster för att sedan skifta blickpunkt bort ifrån fönstret gör att ljuset från fönstret framträder som ett mörker i sinnet. En efterbild av ljuset i fönstret, tecknar en motsdatsbild i sinnet. Ljus framträder som mörker eller vice versa. En sådan efterbild är en intern bild, en effekt i sinnet som säger till oss att våra kroppar är kärnen i vilken bilderna bärs fram till oss.

I evangeliet går att läsa: ”Kroppens lampa är ögat. Om ditt öga är ogrumlat får hela din kropp ljus, men om ditt öga är fördärvat blir det mörkt i hela din kropp. Om nu ljuset inom dig är mörker, hur djupt blir då inte mörkret.” (Matt 6: 22-23). I stället för att tolka orden som riktade till en biologisk och kroppslig funktion kan vi här tala om förmågan att ta till sig uppenbarelser och tyda dem. Att se med klarhet är en förmåga som övas upp. Efterbilden som dröjer sig kvar står i förbindelse med något som precis har skett. Det är en skugga och ett nu som ska tona ut och lämna plats för en annan bild. Ett annat nu. I skymningen tonar skugga och konturer ut. Vad som är ljus och mörker framstår som dovt och svårare att urskilja. Nyanserna framträder för den ogrumlade blicken, ordet och bilden framträder i sinnet även när lampan är släkt.

Låt dig nu omfamnas av rummet. Lyssna till bilden och låt den etsa sig in i dig genom dina sinnen. Pröva att uttala en önskan, låt bilden i rummet bli en representant för de bilder du bär inom dig. Bönhörelse handlar sällan om svar. Det är mycket nog att ingen slungar bönen tillbaka i ditt väntande hjärta.